

CHARITATIEVE DOELEN

Recentelijk werd bekend dat de 'KWF-Kankerbestrijding' het sterkste imago van alle goede doelen in Nederland heeft. Dit bleek uit een tweejaarlijks onderzoek, waarbij de 'Clinic Clowns' en 'het Rode Kruis' respectievelijk op de tweede en derde plaats zijn beland. In 2010 stond de Kankerbestrijding ook al op de eerste positie. Onder jongeren is het 'Wereld Natuur Fonds' het beste goede doel. Over de hele linie steefde de populariteit van de goede doelen. Zo wist: 'Red een Kind' maar liefst 77% meer geld binnen te halen dan in 2010. Ook het Nationaal MS Fonds zag de inkomsten flink stijgen, namelijk met 39%. Maar hoe anders stonden bepaalde charitatieve acties in het begin van de jaren zestig van de vorige eeuw in de publiciteit. Hans Knot blikt voor ons terug in de tijd.

In november 1961 werd er voor het eerst bereidwilligheid getoond door de directie van Radio Veronica door ruimte te geven aan liefdadigheidsinstellingen om hun acties onder de luisteraars te brengen. Maar in Hilversum, bij de publieke omroepen, was men daar bepaald niet blij mee. In februari 1962 waren er diverse publicaties, waarin de voor- en nadelen van Radio Veronica en de gevolgen daarvan voor charitatieve doelstellingen werden belicht.

De eerste aankondiging van hernieuwde ondersteuning van acties door Radio Veronica is terug te vinden in de rubriek 'Ether-Meter' in 'het Algemeen Handelsblad' van 16 februari 1962: 'In het kader van de nieuwe 'Bijstandsactie', een grote loterij die wordt gehouden voor het Koningin Juliana Fonds, zal gebruik worden gemaakt van de illegale zender Radio Veronica. Het Koningin Wilhelmina Fonds biedt al geruime tijd via deze zender de KWH-lucifers aan.'

Via de actie 'Bijstand' werden de kopers van loten opgewekt naar Veronica te luisteren en voor de speciale spots op het station werd 120 gulden voor elke 15 seconden in rekening gebracht. In het artikel was een verklaring te lezen van de adjunct-secretaris van het Koningin Juliana Fonds, drs. L. Barreau. Het kwam erop neer dat men als organisatie liever had samengewerkt met de nationale omroepverenigingen, maar omdat de mogelijkheid daartoe ontbrak had men gekozen voor Radio Veronica. Barreau was ervan overtuigd dat de uitzending een illegaal karakter had. Vanuit het Koningin Wilhelmina Fonds werd meegedeeld

dat men op de hoogte was van het karakter van deze zender, maar dat men nog nimmer een aanmerking op de uitzendingen had gehad.

Vanuit de Rijksvoorlichtingsdienst werd opgemerkt dat men de samenwerking tussen beide charitatieve instanties met Radio Veronica maar een vreemde zaak vond, vooral omdat beide organisaties een goede naam hadden te verliezen. Volgens een bericht van het ANP lag de oorzaak van de samenwerking in het ontbreken van een goede regeling tussen de charitatieve instellingen en de nationale omroepverenigingen. Naast de samenwerking met Veronica was men ook met Radio Luxemburg tot overeenstemming gekomen tot het draaien van promotiespots.

Bijstand organisator directeur A.M.Bergers, kwam de volgende dag aan het woord in 'de Volkskrant' en stelde: "Natuurlijk geven we de voorkeur aan Hilversum, dat kost ons tenslotte niets. Maar ik moet zorgen dat we 1,6 miljoen bijeen krijgen, ten gunste van vier belangrijke activiteiten: de gezinszorg, de jeugdzorg, het buurt- en wijkwerk en niet te vergeten de gebrekkige landgenoten. Deze acties dienen voornamelijk te worden gevoerd omdat de regering te weinig gelden beschikbaar stelt. Mocht Hilversum tussentijds besluiten mee te helpen, dan zullen we daar ook graag gebruik van maken.'

De oorzaak van het nemen van deze stap richting Veronica dient gezocht te worden bij het ontbreken in die tijd van duidelijke richtlijnen in Hilversum, waar de zaak zich al geruime tijd doorheen sleepte. In de daaraan voorafgaande jaren was het aantal liefdadige instellingen, dat een beroep deed op radiosteun, dusdanig toegenomen dat werd besloten maatregelen te nemen. De Nederlandse Radio Unie verzocht daarom de Stichting Fondsenwervingsacties en het Centraal

Archief en Inlichtingenbureau (CAI) in eigen kring tot een concreet voorstel te komen, waarbij wel rekening diende te worden gehouden met bepaalde wensen van de omroepverenigingen. De Stichting Fondsenwervingsacties was in het einde van de jaren vijftig opgericht, terwijl het CAI al langer bestond en adviseerde over allerlei acties, voornamelijk collectes.

Het toenmalige overkoepelende orgaan, de Nederlandse Radio Unie, wenste voor 1 januari 1962 een regeling te treffen en men had op 1 februari 1961 een vergadering gepland voor overleg met voornoemde organisaties. Tijdens die vergadering was dan het verzoek gekomen uiterlijk 1 september 1961 het voorstel op tafel te krijgen. Toen in september 1961 nog niets van de instellingen was vernomen werd nog een maand door de NRU uitstel gegeven, maar ook was men blijkbaar in oktober bij de instellingen nog niet tot een gelijkkluidend voorstel waren gekomen. De NRU heeft toen bij het CAI op aangedrongen medio december 1961 met een voorstel te komen, maar ook die datum werd niet gehaald. Pas op 10 februari 1962 was er vanuit de CAI een verzoek aan de NRU gedaan te komen tot een onderhoud. Helaas voor de NRU waren toen de contracten met Veronica al getekend.

Een toen nog jonge journalist, Henk van der Meyden, stookte het vuurtje op de 'Showpagina' van 'de Telegraaf' op zaterdag 17 februari 1962 een beetje op door ondermeer te stellen: 'De Hilversumse zuilen zijn uiteraard bijzonder gebeten op Radio Veronica. Tot nu toe hebben zij zich in een gouden kooi gehouden, maar dit standpunt kan niet meer vol worden gehouden. Radio Veronica trekt vele luisteraars weg van Hilversum, die vaak geen mindere programma's brengt. Grote instellingen met een goede naam zien in deze omroep hun enige kans hun goede werk te doen. Want niet alleen het Koningin Wilhelmina en Koningin Julianafonds namen hun toevlucht tot Veronica, het Prinses Beatrix Poliofonds en de Appelactie maakten gebruik van deze zender.'

Op 18 januari werd bekend dat twee medewerkers van de NCRV, Johan Bodegraven en Gerard Hoek, een brief hadden gestuurd aan het bestuur van het Koningin Wilhelmina Fonds voor de Kankerbestrijding. Zij deelden daarin ondermeer mede, dat zij het dragen van het gouden ereteken van het Fonds, dat zij ontvingen naar aanleiding van de radio-actie 'Haak in' in 1952, nauwelijks meer als een eer beschouwden, omdat het Fonds met Veronica in zee was gegaan. Voor de NCRV was Bodegraven hét gezicht van de geldinzamelingsacties voor goede doelen. De eerste verzon hij zelf tijdens het door hem in 1950/1951

gepresenteerde spelletje 'Haak in'. De deelnemers moesten in dit spel een woordketen vormen door een nieuw woord steeds te laten beginnen met de eindlettergreep van het daaraan voorafgaande woord: briefkaart - kaartspel - spelregel etc. Luisteraars konden meedoen met het allerlaatste woord, hun oplossing schreven ze op een briefkaart en men beplakte deze met een extra postzegel voor het goede doel: het Koningin Wilhelmina Fonds. Er kwam veel meer geld binnen dan verwacht. Men had gerekend op 80.000 gulden, maar aan het einde van de actie was er meer dan 3 miljoen gulden binnen. Door dit succes ging de NCRV elk jaar geld inzamelen voor het goede doel.

De beide heren schreven ondermeer: 'Het was ons een vreugde, dat het Nederlandse volk bij gelegenheid spontaan een bedrag van meer dan 3 miljoen gulden bijeenbracht voor technische hulpmiddelen en verdere steun in strijd tegen deze ziekte. Met te meer verbazing hebben wij kennis genomen van het feit dat u thans voor het bereiken van uw doeleinden is overgegaan tot het inschakelen van een onwettige piratenzender, die het leven van hen, die afhankelijk zijn van een wettelijk geregelde radiocommunicatie, in gevaar brengt.'

Uiteraard waren er weer tal van reacties op deze brief te lezen, waarvan eerst een deel van een door 'Pasquino' geschreven stuk: 'De heren Bodegraven en Hoek, in stede zich te verheugen dat Veronica ook wil meehelpen een duit in het zakje

te doen, zeggen nogal toornige dingen aan het adres van dat zwarte schaap in de ether en noemen het zelfs een onwettige piraat. Een onwettige piraat, die door het Wilhelmina Fonds gebruikt zal worden om aldus 'levens te redden door het onnodig in gevaar brengen van levens van anderen.' Veronica is geen piraat en is niet onwettig. Liggend buiten ons territoriale wateren gehoorzaamt Veronica aan de wetten van niemandsland. De zuilen mogen daarover hun verontwaardiging wat intomen. Zij dragen geen zwarte ooglapjes en hebben geen houten been, maar door hun halsstarrige houding, hun egoïsme, hun negatie van de belangen van de luisteraars, doen zij Veronica en Luxemburg floreren. Zij zijn het die zich altijd op de meest farizeïsche gronden tegen reclame in de ether hebben gekeerd, doch bereid zijn ogenblikkelijk hun principe over boord te zetten, op conditie dat het zwarte schaap door hen, en door hen alléén, geschoren kan worden. Want het gaat niet om de ethiek van het schaap Veronica - het gaat om de macht, om de woll!

De eerder gememoreerde heer Bergers meldde op 20 februari in de Volkskrant dat in principe de directie van Radio Veronica de organisatie zelfs gratis reclame had aangeboden voor de actie van het Koningin Juliana Fonds, maar dat men dit had afgeslagen omdat men geen verplichting wilde scheppen ten opzichte van een commerciële instelling. Daarom was men tot overeenstemming gekomen een prijs te betalen die 25% onder het normale advertentietarief van Radio Veronica lag. Radio Veronica kreeg in totaal 3600 gulden voor de reclamespots, die door Bergers zelf waren ingesproken en waarvan er twee per dag, tot en met 16 maart 1962 werden uitgezonden.

Op 20 februari 1962 kwam er ook een verklaring, vanuit de Rijksvoorlichtingsdienst, waarin men stelde helemaal geen officieel standpunt inzake de actie via Veronica te hebben ingenomen en dat de publiciteit omtrent een eventuele reactie gevonden diende te worden in een vriendschappelijk gesprekje tussen een ANP correspondent en een RVD ambtenaar, waarbij de eerste de inhoud van dit gesprekje verkeerd had geïnterpreteerd.

In de kranten van 23 februari was een verklaring te lezen van de leiding van het Koningin Wilhelmina Fonds: 'Het KWF heeft de verplichting jaarlijks een bedrag van f 2.750.000,- à 3.000.000,- bijeen te brengen voor de strijd tegen kanker. Het Dagelijks Bestuur moet alle middelen om dit zeer hoge bedrag te bereiken, inschakelen en één hiervan is de verkoopactie van de KWF Lucifers, die tevens de naam van het fonds in wijde kring verspreiden. De betrokken fabrikant heeft voor een betere verkoop Radio Veronica ingeschakeld, waartegen het Dagelijks Bestuur zich niet heeft verzet aangezien deze actie het KWF geen enkele bijdrage heeft gekost, maar daartegenover sterk verhoogde inkomsten uit de verkoop oplevert ten dienste van de Kankerbestrijding.'

Vier dagen later namen de NRU en de NTS stelling door bekend te maken dat instellingen, die voor hun propaganda gebruik maken van zenders aan welk geen golflengte is toegewezen van de Nederlandse Radio Unie en de Nederlandse Televisiestichting, geen omroepsteun meer konden verwachten. 'De Unie en de Stichting zullen voortaan aan achttien landelijke instellingen gedurende een week radio- en televisiesteun verlenen. Dit besluit is het resultaat van het overleg dat in de laatste tijd is gevoerd. Aan dit overleg hebben deelgenomen vertegenwoordigers van de besturen van de NRU en de NTS en van het Centraal Archief en Inlichtingen Bureau inzake Maatschappelijke Hulpbetoon, de Stichting Centraal Overleg Fondsenwervingsacties en de Collectieplancommissie.'

In het overleg was ondermeer naar voren gekomen dat door de partijen de noodzaak werd gezien tot een redelijke beperking van het beroep op de offervaardigheid van het Nederlandse volk, door middel van radio- en televisie-uitzendingen. Alle publiciteit rond de problemen met de charitatieve instellingen leverde ook weer een vraag op, gericht aan het Parlement. Op 28 februari 1962 was het Tweede Kamerlid de heer Kieft (ARP), die vond dat de marine maar eens diende te worden ingezet om de Veronica te verplichten haar vlag te tonen. Ook vroeg Kieft in zijn schriftelijke vragen zich af: 'Is de minister niet van oordeel dat aan een wetteloos optreden, dat de verplichtingen, die Nederland in internationale overeenkomsten heeft ondertekend, aantast, zo spoedig mogelijk een eind aan dient te komen?'

Uiteraard stonden de kranten vol met ingezonden brieven, waarvan een tweetal zullen worden genoemd. Allereerst de brief van J. Meyer uit Amsterdam, afgedrukt in 'het Parool': 'Veronica wordt in de dagbladen betiteld als de clandestiene radio, maar als het werkelijk clandestien zou zijn (dus verboden), hoe mag men dan gewoon te ontvangen worden, zonder dat de overheid hier iets tegen doet (denk aan de bezetting). Maar een feit is het, dat bij de kapper of de slager in stad en land Veronica overal te horen is. En dat nu de Kankerbestrijding, alleen maar om zijn patiënten te helpen, grijpt naar het middel met de grootste verspreidingsmogelijkheid, is toch ergens wel vrij logisch.'

Een tweede ingezonden stuk, in dezelfde krant, was afkomstig van H. Oswald, één van de eerste initiators van de VRON, de voorganger van Veronica: 'De brief van de heren Johan Bodegraven en Gerard Hoek, gericht aan het bestuur van het Koningin Wilhelmina Fonds, waarin verzocht werd de uitzendingen via Radio Veronica te staken, heeft gelukkig geen succes gehad. Het bestuur van het KWF heeft besloten geen gevolg te geven aan het verzoek van de heren en gaat door met de uitzendingen om op die manier te trachten gelden te verzamelen voor de Kankerbestrijding. Jaren geleden heeft vooral de heer Bodegraven voor de

microfoon van de NCRV zich buitengewoon verdienstelijk gemaakt en enige miljoenen ten bate van de Kankerbestrijding binnengepraat. Het is daarom onbegrijpelijk, dat thans dezelfde heer Bodegraven een andere actie, waaraan hij zelf niet meewerkt, tegenwerkt. Hij rechtvaardigt zich door te zeggen dat Veronica een piratenzender is, en hoewel ik zijn mening in deze niet deel, begrijp ik niet wat het ertoe doet, hoe het geld binnenkomt. Hoofdzaak is toch, dat de kankerpatiënt geholpen wordt. De zieke, die met de meest gevreesde ziekte in bed ligt en bestraald moet worden, vraagt zich heus niet af, of dit apparaat betaald is door 'zuilenomroep' of door Veronica luisteraars. 'Piraat nummer 1' verzoekt 'luisteraar nummer 1', zo werd de heer Bodegraven tijdens de NCRV Actie genoemd, zijn activiteiten te verleggen en te strijden binnen de zuilen voor snellere behandeling van aanvragen van liefdadige instellingen, voor zendtijd. Amsterdam, H. Lewin.'

Luister vooral op 4 maart naar de extra Bijstand-uitzendingen van radio Veronica en radio Luxemburg. Radio Veronica van 13.15—14.00 uur en radio Luxemburg van 9.30 uur tot 10.00 uur.

De uitzendingen via radio Luxemburg op zondag 11 maart zijn mogelijk door medewerking van: DAF - Eindhoven; ELTINK - Wijchen; MARTINI - Rijswijk.

In Echt is het waar gebeurd. Daar woonde tot voor kort een man die geen bijster groot geloof bezat waar het ging om succes in een loterij. Een kleingelovige dus, maar een met een groot hart voor het doel van zo'n loterij, in dit geval de Appèl-aktie voor de militaire oorlogsslachtoffers. Hij kocht derhalve Appèl-loten en won.....

TWEE WOONHUIZEN!
Twee maal f 25.000 voor de man die steeds had beweerd: „Ik win toch nooit wat!” Echt werd echter bezocht door Het Geluk en een kleingelovige

werd een halve ton rijker. Behoort u ook tot het leger van kleingelovigen? Verwacht u ook zo weinig resultaat? Het valt te

SUS, dan weer voor Bijstand of Appèl. Vroeg of laat gebeurt het „Echt”. Waarom ù niet en duizenden anderen wel? Overigens waren

logsslachtoffers en hun nabestaanden, gebrekkige kinderen en hulpbehoevende bejaarden, u steunde het maatschappelijk werk en u liet blinden „zien”. Wellicht bent u het al vergeten, want het kopen van loten geschiedt vaak zonder volledige bekendheid met de achtergrond. Hoe het ook zij, uw gulden(s) kunnen weer wonderen verrichten tijdens de Bijstand-4-aktie. Voor de jeugd, gezinszorg, voor het wijk- en buurtwerk en gebrekkigenzorg en zeker niet op de laatste plaats voor u! Misschien wordt Echt óók voor ù nu eens werkelijkheid.

ECHT GEBEURD IN ECHT

billijken, want ù hebt tot dusver nog nooit iets in de wacht kunnen slepen. Het geluk zat u dus niet mee. Toch kocht u steeds loten tijdens een nationale aktie. Nu eens voor

uw al-weer-niks-loten geen nieten. Uw guldens deden voortreffelijk werk in het belang van noodlijdende instellingen in Nederland. U hielp Nederlandse militaire oor-

Op 2 maart kwam 'het Parool' met een commentaar van de heer H. Verweij: "Wij willen graag sportief blijven. Iedereen zegt, of schrijft wel eens iets waar hij later spijt van heeft. Dat is de reden dat wij ons aanvankelijk van commentaar hebben onthouden. Bovendien hebben de heren Bodegraven en Hoek in het verleden grote diensten gehad voor het Koningin Wilhelmina Fonds, al is het jammer dat ze nu luid met hun gouden medaille rammelen. Niettemin achten wij een tegenaanval niet gewenst. Wij weten, dat wij niemand lastig vallen, want wij

zitten in omroepeland. Een dag eerder was de programmering van Radio Veronica met een uur zendtijd uitgebreid om de adverteerders, die op de nominatie stonden zendtijd te gaan huren, de mogelijkheid te geven hun product ook aan te kunnen prijzen.

Ook in 'de Telegraaf' werd op 3 maart, via een lang interview door Gerth van Zanten, aandacht besteed in het artikel 'Veronica laat de storm der zuilen over zich heengaan.' Op het bericht dat er vragen waren gesteld door het Tweede Kamerlid Kieft aan minister Korthals om maatregelen te nemen: 'De heer Dirk had het bericht gelezen, de heer Hendrik niet. Zij reageerden gelijkgezind: "Wij wachten af wat de minister zal antwoorden. Wij laten ons liever slaan dan dat we terugslaan. De meeste mensen vergeten zeker dat we een zender hebben om standpunt te verkondigen, maar onze luisteraars hebben de buik vol van polemieken. Wij houden het bij muziek. Wij hebben meer luisteraars dan welke krant dan ook abonnees, maar wij verdedigen ons niet." Weken lang was er ondermeer vanuit de wereld van de politiek en de omroepverenigingen geschoten op Veronica, omdat ze zendtijd had beschikbaar gesteld aan een aantal charitatieve instellingen. Resultaat: goede opbrengsten van de acties en nog meer luisteraars voor Radio Veronica.